

Aan de voorzitter en leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Utrecht, 22 november 2021

Geachte voorzitter mevrouw Kuiken en leden van de Vaste Kamercommissie VWS,

Graag brengt een aantal leden van de Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd¹ voor het wetgevingsoverleg van 29 november a.s. hun zorg over de inzet van vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals onder uw aandacht. We hebben het dan hierbij over een groep van ten minste 2000 zorgprofessionals, die van toegevoegde waarde zijn. Dit door hun specifieke aanbod en positie en uiteraard ook gezien de nijpende tekorten in de jeugdhulp en de gevolgen daarvan voor tijdige en passende hulp voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als gevolg van het inkoopbeleid van gemeenten (o.a. het hoofd- en onderaannemerschap) komen zij nog meer onder druk te staan dan toch al het geval was.

In de brief aan de Kamercommissie VWS, van 8 juni jl., heeft P3NL overigens al aandacht gevraagd voor 'het risico dat met een beperkt aantal (grotere) zorgorganisaties een deel van de kennis en kunde van de nu kleinere zorgverleners verloren gaat.' De antwoorden van de staatssecretaris op Kamervragen over de Wet maatschappelijk verantwoord inkopen Jeugdwet en Wmo 2015 dd. 2 november jl. hebben die zorg eerder doen toenemen dan weggenomen. Daarnaast eindigt met het eindigen van het programma Zorg voor de Jeugd ook de inzet van de Intermediair Vrijgevestigden. Het zou voor de vrijgevestigden zeer helpend zijn als deze positie wordt verlengd of structureel ingebed.

Meerwaarde vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals

In het jeugdveld is er een groot tekort aan jeugdhulpprofessionals². De consequenties daarvan zien we in alle gemeenten terugkomen: Lange wachtlijsten of zelfs helemaal geen passende plek voor een kind dat hulp nodig heeft. Voor het oplossen van arbeidsmarkttekorten in de jeugdhulp is de inzet van alle gekwalificeerde zorgprofessionals nodig én gewenst. Dat geldt voor zorgprofessionals die werken in wijkteams en instellingen, maar specifiek ook voor de jeugdhulpprofessionals die een eigen praktijk hebben.

De vrijgevestigde zorgprofessionals bevinden zich letterlijk en figuurlijk 'in de buurt' van kinderen, jongeren en gezinnen. Ze zijn goed bekend met de lokale situatie. Vrijgevestigden zijn in staat om in te spelen op de ambitie om de jeugdhulp zo goed en dichtbij mogelijk aan te bieden; het liefst in de eigen omgeving van het kind of de jongere. Voor gemeenten zijn de vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders van belang, omdat zij verankerd zijn in het lokale netwerk. Ze werken nauw samen met ouders, scholen, huisartsen en andere hulpverleners.

Vrijgevestigden zorgen voor variëteit in het zorgaanbod, hebben vaak specifieke deskundigheid en kennen geen of korte wachtlijsten en na de intake kan men veelal direct starten met de behandeling. Omdat ze als zelfstandige veel tijd besteden aan de uitvoering van hun werk, dragen ze meer dan gemiddeld bij aan de beschikbare capaciteit en helpen zij wachttijden terugdringen.

¹ NIP, NVO, NVvP, LVVP, FVB, BPSW

² Bundeling arbeidsmarkt informatie jeugdzorg 2021: (https://www.jeugdzorg-werkt.nl/sites/fcb_jeugdzorg/files/2021-03/Bundeling%20arbeidsmarktinformatie%20jeugdzorg%202021.pdf)

Knelpunten voor vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals

In de praktijk zien we dat vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals vaak over het hoofd worden gezien en de aandacht vooral uitgaat naar (professionals in) de grote instellingen. Zo neigen gemeenten bij de zorginkoop steeds meer naar het investeren in een kleiner netwerk van grote jeugdhulpaanbieders.

Ook in de beantwoording van eerdergenoemde Kamervragen wordt hierbij de link gelegd met 'selectie op basis van kwaliteit', maar de onderbouwing waarom het samenwerken met minder aanbieders beter zou zijn voor kinderen en jongeren, ontbreekt. Ook wordt gesteld dat vrijgevestigden in dienst kunnen treden bij een aanbieder die de aanbesteding heeft 'gewonnen'. De essentie en meerwaarde van het vrijgevestigd zijn gaat hier echter bij verloren en leidt het onder meer tot risico's op stelselniveau voor de variëteit van het zorgaanbod. Daarbij is het een risico voor de continuïteit: Het zijn nu ook de vrijgevestigden die cliënten opvangen en overnemen op het moment dat grote(re) instellingen omvallen. Ouders willen daarbij graag keuzevrijheid in de hulp die het beste bij hun kind past en vinden deze soms eerder bij een vrijgevestigde jeugdhulpprofessional dan bij een instelling.

Vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals lopen voorts in de praktijk aan tegen ingewikkelde inkoop- en aanbestedingstrajecten. De Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd krijgen veel verzoeken van vrijgevestigden om te bemiddelen in contacten met gemeenten en/of hen te ondersteunen bij het deelnemen aan een inkoop- en aanbestedingstraject. De positie van de vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals staat onder druk omdat gemeenten bij de inkoopvisie de keuze maken om met minder en vooral grotere zorgaanbieders samen te willen werken. Daardoor dreigen de vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals buiten de boot te vallen. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Gemeenten kiezen voor manieren van contracteren, waarbij zodanige eisen worden gesteld aan aanbieders dat veel vrijgevestigden hiervoor de bureaucratie en administratieve vaardigheden missen.
- Ontoereikende tarieven.
- Gemeenten stellen toelatingscriteria op waar vrijgevestigden niet aan *kunnen* voldoen. Op die manier worden vrijgevestigden buitengesloten.

Als gevolg hiervan besluiten steeds meer vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals om te stoppen met hun vak, gaan door in de volwassenenzorg óf zien zich gedwongen om te stoppen omdat hun praktijk niet kan overleven. Hun expertise verdwijnt hiermee uit het veld en die krijg je niet zo gemakkelijk meer terug. Terwijl we hen en hun expertise zo hard nodig hebben om de problemen in het jeugdveld aan te pakken.

Rol Intermediair Vrijgevestigden

In de regio's heeft de Intermediair Vrijgevestigden jeugdhulpprofessionals bijgestaan in het bundelen van krachten en het komen tot verenigingen of coöperaties van vrijgevestigden. De Intermediair Vrijgevestigden is op dit moment bij twaalf regio's als onafhankelijk procesbegeleider betrokken. In bijna de helft van de twaalf regio's is men uiteindelijk, soms in samenspraak en met hulp van de gemeenteraad, tot aanpassing van de inkoopvisie gekomen. We vragen daarom nadrukkelijk uw aandacht voor het behoud van de positie van de Intermediair Vrijgevestigden. Deze bemiddelt nu vanuit een onafhankelijke positie tussen gemeenten en vrijgevestigde zorgaanbieders. Deze functie stopt met het aflopen van het Programma Zorg voor de Jeugd, terwijl we juist nu deze onafhankelijk opererende intermediair heel hard nodig hebben. Het zou zeer helpend zijn als deze positie wordt verlengd dan wel structureel ingebed.

Conclusie

Als Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd pleiten we daarom voor:

- Erkenning en waardering voor vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals;
- Betrokkenheid van vrijgevestigde praktijken bij de ontwikkeling van beleid en inrichting van inkoop;
- Vereenvoudigde inkooptrajecten, die rekening houden met de zorgvragen van ouders;
- Uniforme inkooptrajecten, waarbij recht wordt gedaan aan de eigenheid van vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals;
- Verlaging van administratieve lasten voor vrijgevestigde jeugdhulpprofessionals, zodat er meer ruimte ontstaat voor hen om hun vak te kunnen uitoefenen;
- Blijvende aandacht en ruimte binnen gemeentelijke inkoop- en aanbestedingstrajecten voor vrijgevestigde praktijken die aan de opleidingseisen en kwaliteitseisen voor BIG-registratie en SKJ-registratie en/of een vakregister voldoen (cf het kader verantwoorde werktoedeling in de Jeugdwet);
- Behoud van de functie van Intermediair Vrijgevestigden.

Op alle genoemde punten zijn wij zeer bereid nader van gedachten te wisselen.

Wij wensen u een goede vergadering en verblijven,

Met vriendelijke groet,

Vertegenwoordigers van de Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd³,

Arne Popma (NVvP)
a.popma@amsterdamumc.nl
06 – 14 994 800

Vera Naber (NIP)
vera.naber@psynip.nl
06 – 52 689 661

³ Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW), Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO), Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), Jeugdartsen Nederland (AJN), Beroepsvereniging verzorgenden en verpleegkundigen (V&VN), Landelijke huisartsen vereniging (LHV), Nederlandse vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK), de Beroepsvereniging voor kinder- en jongerenwerk (Bv Jong), Landelijke vereniging van vrijgevestigde psychologen & psychotherapeuten (LVVP), Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB).